

BOHUSLÄN

Orusts västra hd

Tegneby sn⁹

Kallefors 1⁹

Besiktning och undersök-
ning av platsen för mynt-
fynd; inv.nr 48820:1-4

GAM 1968 - 70

inKARTONGEN

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1968 : 28

Till Riksantikvarieämbetet

Undertecknad får härmed lämna uppgifter beträffande nedanstående
ärende: Dnr 400/69. Förordnande den 26 mars 1973.

Förrättningens art: Unders av fyndplats för fyra arabiska mynt på gården
Kallefors 1:9, Tegneby sn, Orusts v:a hd, Bo

Förrättningen avslutad den ...15. juni. 1970.....

Undersökningsrapport bifogas.

Förrättningen vilar i avvaktan på
.....

Förrättningen bör avskrivas på grund av
.....

.....Göteborg..... den ..7.5.74..... 19 ..

För Göteborgs arkeologiska museum

.....

Jan Eric Sjöberg

amanuens

P.M. angående fyndplats för arabiska mynt i Bohuslän, Orusts v:a hd, Tegneby sn, Kallefors l⁹.

Till GAM inlämnades den 4 december 1968 1st arabiskt mynt av herr Lennart Skoglund, Danska vägen 91 A, Göteborg, tel. 15 39 09. Myntet hade tillsammans med andra liknande mynt påträffats av herr Konrad Jansson på hans gård Kallefors l⁹, Tegneby sn, Orusts v:a hd, Bohuslän. Myntet överlämnades till GAM för inlösen enligt fornminneslagen § 11.

Fyndplatsen besiktigades den 12 december 1968 av intendent Carl Cullberg och undertecknad. Det visade sig att herr Jansson hade ytterligare tre arabiska mynt i sin ägo och att dessa påträffats på samma plats och vid samma tillfälle som det till GAM inlämnade myntet. Herr Jansson överlämnade de tre mynten till GAM mot kvitto och det beslöts, att samtliga mynt ska sändas till Kungl. Myntkabinettet i Stockholm för bestämning och värdering. Därefter kommer GAM att begära tillstånd av riksantikvarien att få inlösa mynten.

Beträffande fyndomständigheterna framkom följande:

Mynten påträffades år 1935 eller 1936 vid täckdikning av ängsmark, som i äldre tid varit åker, vilket framgår av nu synliga plogfåror. Täckdiket grävdes ca 0,6-0,7m djupt. Fyndplatsen saknade markering. Ängen är belägen på en platå, som höjer sig över det omgivande landskapet. N,S och V om ängen går berget i dagen. Herr Konrad Janssons son, herr Göran Jansson, visade platsen för täckdiket och ungefärligen var i detta fyndplatsen var belägen, se bifogade utdrag av ekonomiska kartan samt skiss över området. Platsen fotograferades från N,S och V.

Göteborg den 13 december 1968

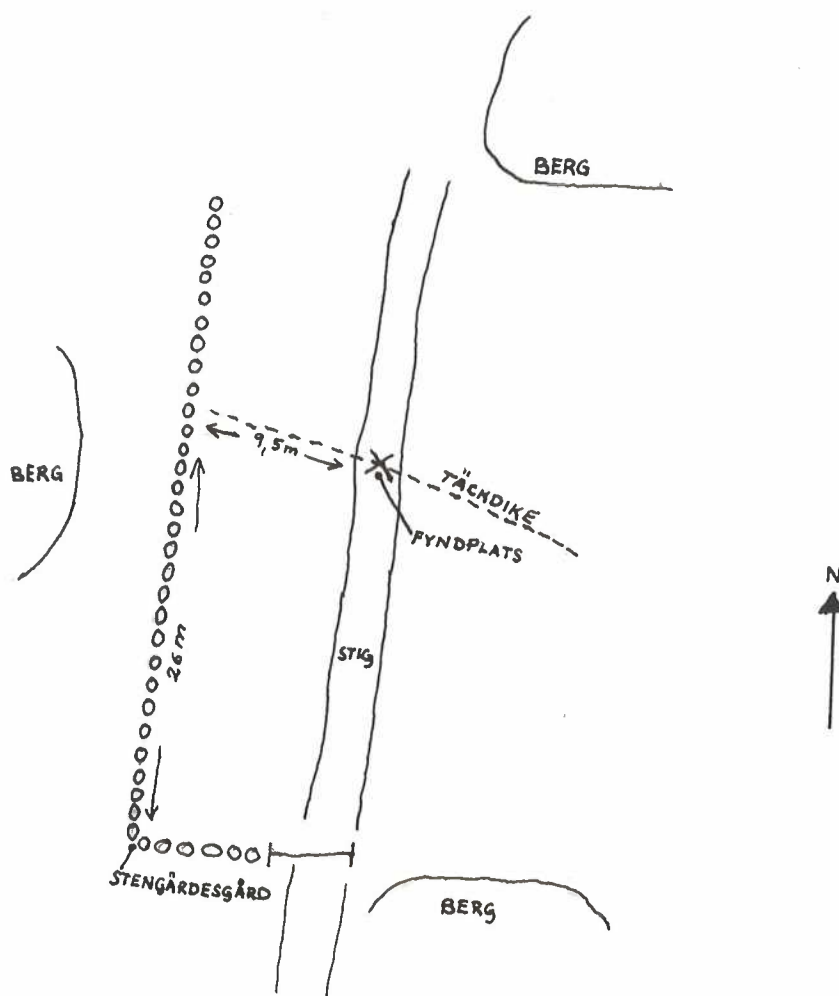
Birgitta Frykman
/Birgitta Frykman/

L:Bohuslän
H: Orusts v:a
S: Tegneby
G: Kallefors l⁹
D.nr. 825/68

FYNDPLATS

37 Stala NV

Bohuslän
Orust v härad
Tegneby socken
Kallefors l⁹

Dnr 825/68

Fyndplats för mynt

B5840

Neg. X10:7464

B5841

Neg. X10:7465 a

B5842

Neg. X10:7466

B5843

Neg. X10:7467

Foto: C. Cullberg 1968

L: Bohuslän
H: Orusts v:a
S: Tegneby
G: Kallefors 1⁹
D.nr. 825/68

Fyndplatsen fr. N.

Neg.nr.

Fyndplatsen fr. S

Neg.nr.

BOHUSLÄN

Orusts v:a hd

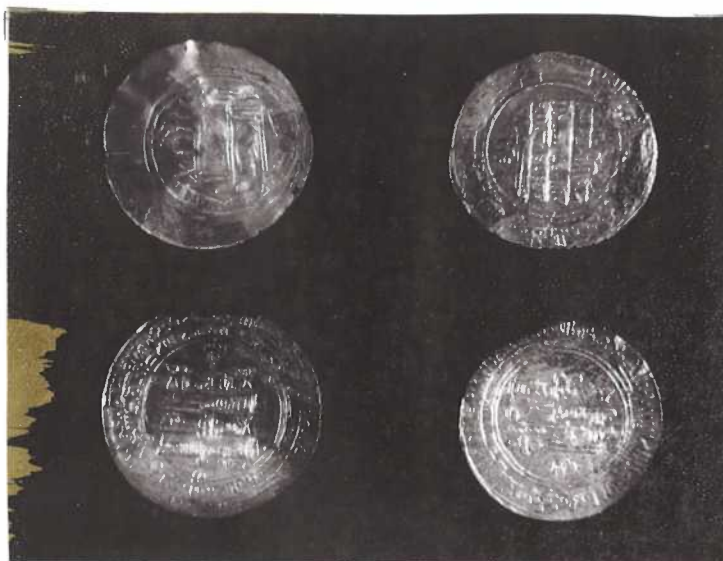
Tegneby sn

Kallefors 1⁹

myntfynd

4 st arabiska silvermynt.
Recto.

ss föregående. Versio.

Polaroidfoto dec. 1968

F 400/69

Göteborgs Arkeologiska museum

befullmäktigas härmed att — efter skedd tillsägelse till jordens ägare eller innehavare — under loppet av år företaga undersökning av Kallefors 1:9, Tegneby socken, Bohuslän, i samråd med antikvarie G Ekelund, riksantikvarieämbetet,

med åliggande för fullmaktens innehavare

att före förrättningens påbörjande träffa överenskommelse, skriftlig eller i vittnens närvaro, med jordens ägare eller innehavare huruvida och till vilket belopp ersättning för skada i följd av förrättningen må utgå,

att omedelbart efter förrättningen { återställa fornlämningen i dess förutvarande skick,
borttaga fornlämningen,

att till riksantikvarieämbetet dels *omedelbart* insända skriftligt meddelande, när förrättningen är utförd, dels ock *senast en månad* efter förrättningens avslutande, om icke anorlunda överenskommes, inlämna såväl rapport över verkställd förrättning som fynd och övrigt material, samt

att i övrigt ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i lagen den 12 juni 1942 om fornminnen; och rekommenderas fullmaktens innehavare härmed hos alla vederbörande till det bästa.

Denna fullmakt bör medhavas vid förrättningen för att vid behov företes för vederbörande.

OBS.! Fynd, som kräva skyndsamma konserveringsåtgärder, böra omedelbart insändas till ämbetet, väl emballerade samt försedda med fyndförteckning.

Stockholm den 3 februari 1969

Erik B. Lundberg

Erik B Lundberg

Erik Wegraeus

Erik Wegraeus

Fullmaktens innehavare bör, innan förrättningen påbörjas, om möjligt sätta sig i förbindelse med

Ämbetets ombud i orten är

Rapport över undersökning på myntfyndplats Kallefors 1⁹,
Tegneby socken, Bohuslän

INV. NR.
48820

Med anledning av inrapportering av fynd av vikingatida mynt på Kallefors 1⁹, Tegneby socken, Bohuslän (dnr 825/68 och PM den 13.12.68) företogs den 21-23 juli 1969 en efterundersökning på platsen. Deltagare Carl Cullberg och Jan Erik Sjöberg, GAM. Dessutom deltog Hasse Ekdahl, Göteborg, i undersökningen.

Foto 2 Platsen ligger på en ängsmark ca 250 m nordväst gårdsbyggnaderna.

Foto 1 Se inprickning å ekonomiska kartan 37, Stala nordväst.

Över ängen gjordes en mätskiss med måttband kompletterad med vinkeluppgifter. Se ritning 1. I ett förmodat täckdike togs först upp schakt nr. 1, 160 x 50 m. Det visade ett matjords-skikt (mosand) ca 30 cm djupt över alvgränsen. Alven bestod av linser av sand och lera. Det förmodade täckdiket utgöres troligen av en åkersgräns/plöjningsvända.

Efter samtal med Göran Jansson, som besökte platsen, drogs schakt 1 istället ut mot norr för att finna täckdiket. Schaktet drogs i vinkel för att fånga in täckdiket. Schaktet grävdes ner till ca 1 dm i alven, som även i resten av schaktet bestod av linser av lera och sand.

Foto 7-8 För att se i vilken riktning diket eventuellt utgick ifrån brunnen vid gärdesgården, grävdes schakt 2. Vegetationsskiktet var endast helt tunt, ca 10 cm, och bestod liksom alven därunder av stenigt grus. I schaktets norra del var det enstaka brända stenar, enstaka flintor och spridda små kolbitar i jorden som här var något mörkfärgad. Detta tolkades ej såsom täckdike utan som eventuell stenåldershärd. I schakt 2 påträffades således ej täckdiket, som då torde löpa ett stycke längs gärdesgården norrut från brunnen innan det går ut på ängen. Inga fynd. Mellan grinden i den nordsyd gående gärdesgården och täckdikets utlopp i sluttningen i öster gick en tydligt markerad svacka i

(Se foto 6) ängen. I denna uttogs schakt 3 för att kontrollera om täckdiket befann sig här. Profilen visade 10 cm vegetationsskikt och sedan alv. Jordarten var stenigt grus. Inget täckdike. Sanden genomgicks efter mynt. Inga sådana påträffades. För att kontrollera täckdikets utgående från avrinningshålet i sluttningen, grävdes schakt 4 omedelbart väster om hålet. 10 cm vegetationsskikt sedan alv. Jordart stenigt grus. Jorden genomgicks, inga fynd. Inga spår av täckdiket. Undersökningen gav således ej några

vidare fynd av mynt. Grävningen gav således varken mynt eller täckdike. Det sistnämnda torde förmodligen följa gårdesgården norrut från brunnen och vika av österut till avrinningshålet mellan schakt 1 och 3. Att det inte syntes i schakt 4 berodde förmodligen på att det i den lätta jorden inte förts så långt ut i sluttningen. I och med att täckdiket inte följde en ungefärlig linje brunnen-avrinningshålet, och därefter inte påträffades, växte undersökningen ut till ett format som inte motiverades av kontrollen av eventuellt kvarblivna mynt. Undersökningen avslutades därför med översiktsfotografering och igenläggning av schakten.

Göteborg den 29 augusti 1969

A handwritten signature in dark ink, reading 'Carl Cullberg'. The script is cursive and fluid, with the first name 'Carl' and the last name 'Cullberg' clearly distinguishable.

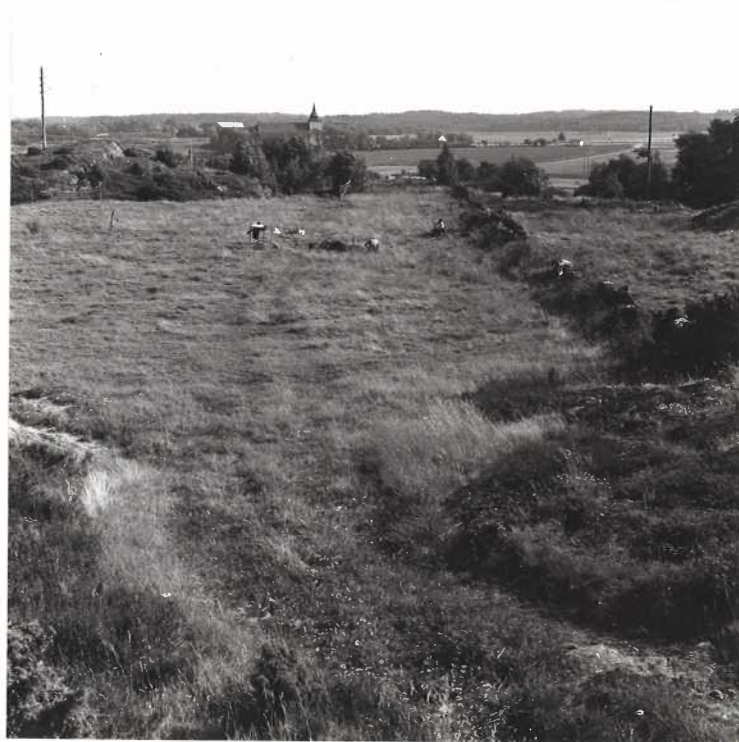
Carl Cullberg

Bohuslän
Orusts v:a hd
Tegneby sn
Kallefors 1⁹

1.

Platsen för myntfyndet av år
1935/36. Fyndplatsen utmärkt
med röd prick.

2.

B 624

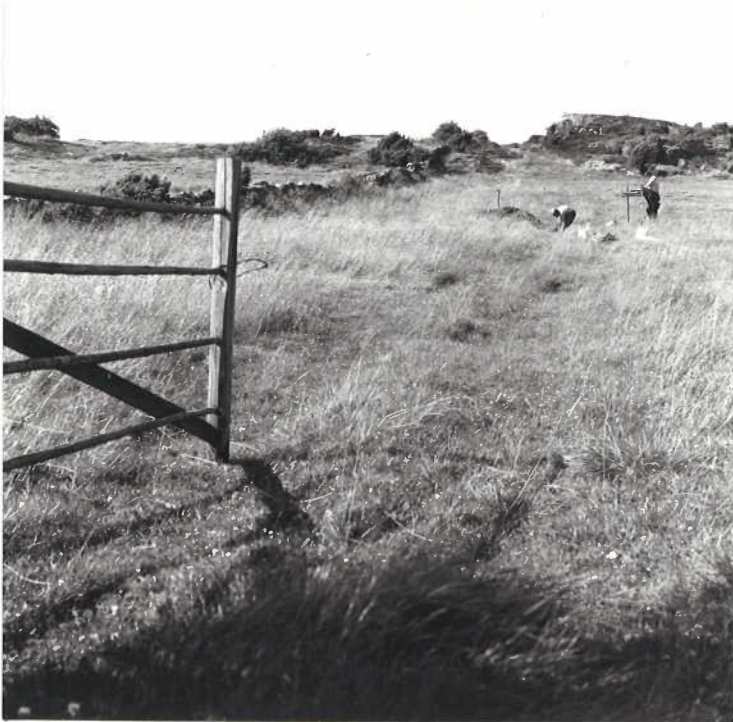
Fyndplatsen från norr.

Bohuslän

Orusts v:a hd

Tegneby sn

Kallefors 1⁹

3.

B 623

Markvägen i vilken fynden skall ha gjorts. Schakt 1 grävdes. I bakgrunden det lålla passet ned mot Kallefors 1¹⁰. Foto från S.

~~~~~

4.

B624 a-b

Ängen med fyndplatsen. I markvägen schakt 1. I bakgrunden Tegneby kyrka. Foto från norr.

Foto IE Sjöberg 62

Bohuslän

Orusts v:a hd

Tegneby sn

Kallefors 1⁹

5.

B 625

Schakt 1 upptaget.

Foto från söder.

6.

B 626

Schakt 1 upptaget. Foto från
sydöst. Figuren i bakgrunden
arbetar i schakt 3.

Foto JE Sjöberg-69

Bohuslän
Orusts v:a hd
Tegneby sn
Kallefors 1⁹

7.

B 627

Schakt 1 från norr. Strax därbakom, invid gärdesgården, schakt 2.

8.

B 628

Schakt 2 omedelbart söder om täckdikesbrunnen. Foto från SV.

Foto JE Sjöberg-69

537/69
537/70

Rapport över efterundersökning på fyndplats för mynt,
Kallefors 1⁹, Tegneby sn, Bohuslän, den 15 juni 1970.

I december 1968 inlämnades till arkeologiska museet ett vikingatida mynt från Kallefors 1⁹, Tegneby sn, Bohuslän. (d.nr. 825/68). Vid besök på gården i december 1968 överlämnades ytterligare tre mynt påträffade samtidigt med det först inlämnade (d.nr. 825/69). Under tiden 21-23 juli 1969 undersöktes den äng, där mynten påträffats, genom grävning av fyra provschakt (d.nr. 653/69).

Med hjälp av midetektor efterundersöktes fyndplatsen den 15 juni 1970. Arbetsstyrka: Carl Cullberg, Jan Eric Sjöberg och Birgitta Frykman från GAM. Vidare deltog Eva Larsson och ~~Stefan~~ Åhman. En mindetektor hade ställts till förfogande av Göteborgs stads gatukontor. Staffan Åhman medförde dessutom en som han själv konstruerat.

Undersökningsförlopp: På planen från 1969 års undersökningar inmättes två rektangulära områden gränsande till varandra och med långsidorna ca 0,5 m öster om och parallella med stengärdesgården som avgränsar ängen i väster. Den västligaste rektangeln mätte 54,4 x 13,3 m, den östligaste 54,4 x 16,75 m. Se plan.

Genomsökning av området med mindetektor utgick från den västligaste rektangelns södra kortsida. Plastlinor lades ut med 1,3 m mellanrum varefter området mellan linorna genomsöktes systematiskt med en detektor åt gången. Ca 1/3 av den västligaste rektangeln undersöktes på detta sätt, varvid mindetektorn gav utslag på en punkt i rektangelns södra del. Återstoden av den västra rektangeln genomsöktes genom att plastlinor spändes med 2 m mellanrum varefter ca 1 m på varje sida om linan undersöktes. Härvid användes båda detektorerna samtidigt, en på varje sida av linan. Detektorerna gav inget utslag.

På den punkt i den först genomsökta delen av rektangeln där detektorerna givit utslag grävdes en grop ned till leran, som kom på ca 0,4 m djup. Leran överlagrades av mörk matjord (mosand), med enstaka sotstrimmor. Strax över leran framkom några ca 0,1 m stora skörbrända eller vittrade stenar samt ett stycke slagen flinta. Inget metallföremål påträffades.

Experiment med en modern enkrona nedlagd strax under torven gav inget utslag på någon detektor.

Samtidigt med undersökning av fyndplatsen för mynt besöktes det av Nils Niklasson år 1930 ~~och~~ delvis undersökta gravfältet Tegneby sn nr. 128, Kallefors (se bifogade utdrag av ekonomiska kartan). Gravfältet ligger ca 600 m NV om fyndplatsen för mynt. Gravfältet upptäcktes vid plöjning för nyodling 1927. Niklasson undersökte och återställde högarna 1-7 och meddelade därefter Riksantikvarieämbetet att något skäl att avstyrka en uppodling av området inte förelåg. Vid vårt besök på platsen var gravfältet emellertid fortfarande betesmark och samtliga på Niklassons plan inlagda högarna framträdde tydligt. Vi tyckte oss också kunna urskilja fler anläggningar än som inlagts på den ursprungliga planen.

Den högst belägna högen (Niklasson nr 8), som inte undersöktes, var plan med svagt sluttande kanter och verkade uttrampad. Dess nuvarande höjd är ca 0,2 m.

I ett grustag beläget vid "o" i Kallefors, ca 100 m NNV om dösen Tegneby sn nr 13 påträffades tre krukskärvor, ^{av stenålderskaraktär/} därav en kantbit, samt en del slagen flinta.

Göteborg den 16 juni 1970

Birgitta Frykman

SMEDBY

HÖGEN

128 KALLFORS

KRUKSKÄRVOR, FLINTA

HYTTEBYND

TORSBY

GILLEBY

TEGNEBY

BRÄCKE

SKANT

TEGNEBY
PRÄSTEGÅRD

LUNNESLÄTT

LOPPETORP

Jonsdalen

Bohuslän
Orusts v:a hd
Tegneby sn 9
Kallefors 1

Bestämmning av fyra arabiska silvermynt.

Ulla S. Linder Welin, KMK

Litt: B. Frykman, Arabiska mynt från Orust.
GAM årstryck 1970

P.M.

ang. 4 arabiska mynt, funna i Tegneby sn, ön Orusts västra härad, Bohuslän. Fyndet gjordes år 1935 eller 1936 vid täckdikning på mark, hörande till gården Kallefors 1⁹ av gårdens ägare herr Konrad Jansson. Den 4/12 1968 lämnades ett av mynten till Göteborgs Arkeologiska Museum av herr Lennart Skoglund, Göteborg. Fyndplatsen besiktigades den 12/12 1968 av intendent Carl Cullberg och Birgitta Frykman. I samband därmed överlämnades de tre andra arabiska mynten, funna vid samma tillfälle.

Mynten har undersökts av undertecknad Ulla S. Welin, se bifogad förteckning, av vilken framgår, att 3 är slagna för samandiska furstar under tiden 904-907 e.Kr. medan det fjärde är en efterpräglings efter en abbasidisk förebild från åren 813-893 e.Kr. Av de samandiska är nr 1 ovanligt men alla finns representerade i KMK. Efterpräglingsen är av en sällsynt, icke tidigare uppmärksammat typ.

Fyndet är det första som gjorts av arabiska mynt på ön Orust. Från Bohuslän i övrigt känner jag endast 2 fynd av arabiska mynt:

- 1) Kvistrumsälven i Foss sn år 1823: 2 arabiska mynt, ingen bestämning finnes. De omnämns första gången av Liljegren i KVHAA XIII sid. 253 nr 543 ("två Cufiska mynt"), men han säger ej var han sett dem eller vart de tagit vägen.
- 2) SHM.Inv.3091, silverskatt f. år 1863 vid Kyrkeby (torpet Sandvik enl Sarauw p.339), Harestad sn, som bestod av 23 hela och "en stor mängd bitar" av kufiska mynt jämte 11 bitar av tenar och flätade ringar. Mynten är förtecknade av Tornberg i hans Manus II s.174-175 och 2 av dem har kunnat identifieras i KMK:s serier, skattens yngsta mynt är av år 916/917. Bitsilvret har icke kunnat återfinnas.

Från Bohuslän finns för övrigt endast en silverskatt från vikingatiden i SHM, nämligen Inv. 14692 från Solbräcke i Kville sn. Den innehåller ringar och bitar av ringar (1 halsring, 2 armringar, 1 fragment av ring av fyrsidig ten) men inga mynt.

Stockholm i febr. 1969

Ulla S. Linder Welin

Dnr 400/69 (GAM 825/68)

Bohuslän, Orusts V hd, Tegneby sn, Kallefors 1⁹ (fynd)

4 arabiska mynt: (813-893, 904-907 e.Kr.)

Samanidiska furstar:

- 1) Isma'il ibn Ahmad, kalif al-Muktafi, Khuttal år 294 e.H.=
906/907 e.Kr., på adv. vasallfursten al-Harith ibn
~~Asad~~ Asad. Som To.p.169:98, avb.Tab.X.
28,8 mm. 2,64 gr.
- 2) D:o, d:o, Naisabur år 293=905/906 e.Kr. Isma'ils namn regul-
järt skrivet, cf. To.p.167:83. 27 mm. 2,87 gr.
- 3) D:o, d:o, al-Shāsh år 292 e.H.=904/905 e.Kr. Cf.To.p.163:98.
25,5-27 mm. 2,29 gr.

Efterpräglings:

- 4) Efterbildning av abbasidisk dirhem från 198-218 e.H. (kalif
al-Mamun, men inga namn på denna mynttyp) skriften
ytterligt barbariserad. Måste vara tillverkad efter
813 men före 893, då samaniderna började slå mynt.
26,5-27 mm. 3,82 gr. (Anmärkningsvärt hög vikt!)

Ulla S. Welin.

Bohuslän
Orusts v:a hd
Tegneby sn
Kallefors 1⁹

myntfynd
INV.NR 48820:1-4

Fyra arabiska silvermynt.
Se bifogade bestämning av Ulla S.
Linder-Welin.

Foto Kungliga Myntkabinettet/SHM

ORIGINALFÖRNING SE
KARTARKIVET 7B

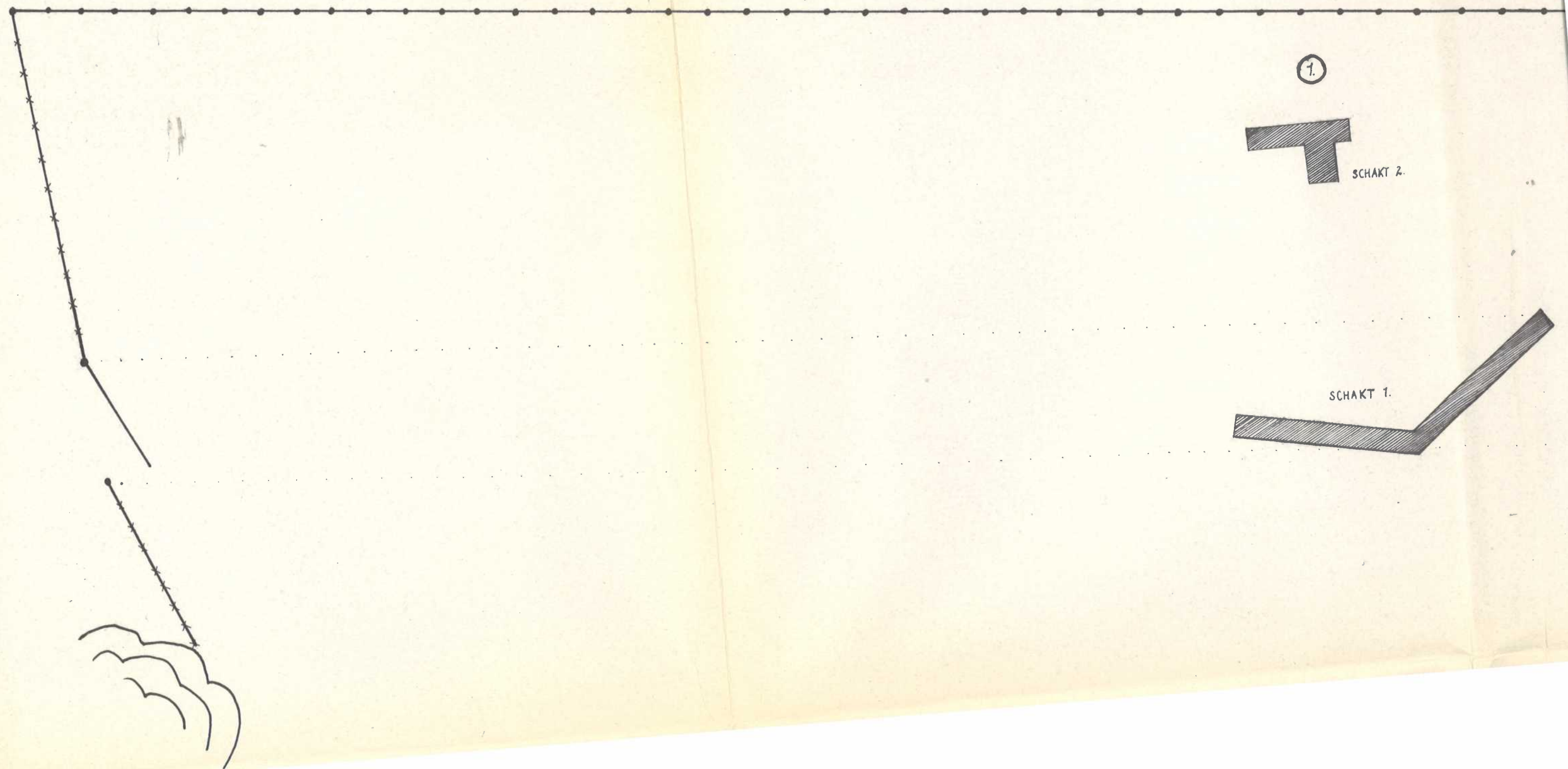
BOHUSLÄN
ORUST VÄSTRA HÄRAD
TEGNEBY SOCKEN
KALLEFÖRS 19.

PLANSKISS

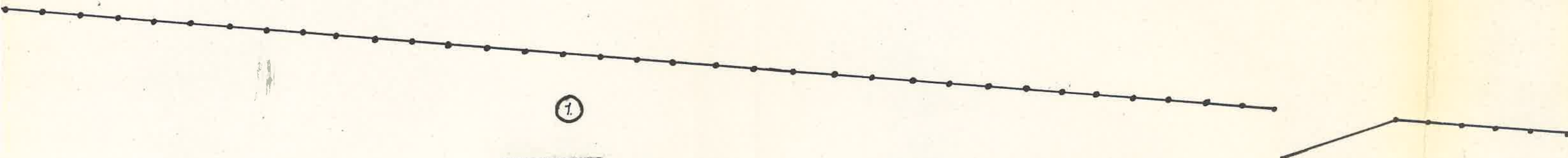
ÖVER EFTERUNDERSÖKNING AV FYNDPLATS FÖR SILVERMYNT

GÖTEBORGS ARKEOLOGISKA MUSEUM 1969

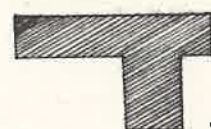
SKALA 1:700

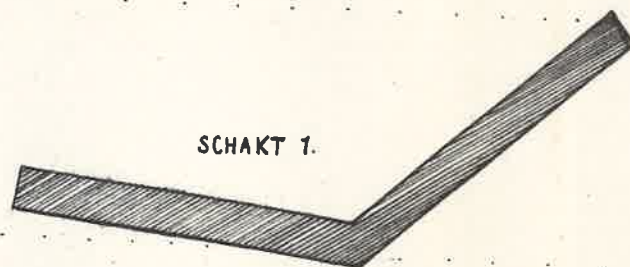
INT

1.

SCHAKT 2.

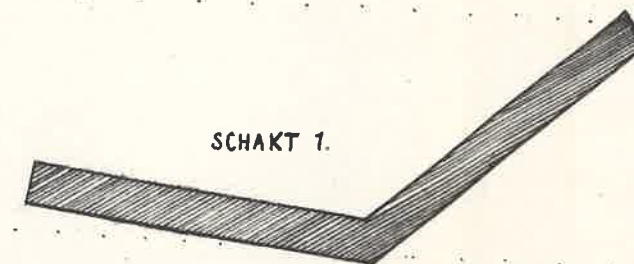
SCHAKT 1.

SCHAKT 3.

SCHAKT 2.

SCHAKT 1.

TECKENFÖRKLARING:

① = BRUNNEN FÖR TÄCKDIKET

② = UTLOPP FÖR TÄCKDIKET

—x—x—x—x— = TAGGTRÅD

—•—•—•—•— = GÅRDES GÅRD

~ ~ ~ ~ = BERG I DAGEN

—•— = GRIND

..... = BEGRÄNSNING FÖR VÄGEN

(825/68) 400/69 inv.nr 48820:4
4

Efterprägling
(arabisk)
av en kufisk dirhem,
förebilden möjligen
slagen för abbasid-ka-
lifen al-Mamūn åren
198-218 e.H.=813-833 eK

skriften ytterligt
barbariserad.

26.5-27 mm.

Vänd!

R

3.82 gr.

KVHAA
Dnr 400/69 (Gtbgs Ark.M.825/68)

Bohuslän, Grusta V hd, Tegneby
sn, Kallefors 19.

4 arabiska mynt: 13 är från
904-907 e.Kr., det fjärde är
en efterprägl., täml. barbarisk,
förebild möjl. från 813-893.

Lästa av Ulla S. Welin 12/2-69.

GAM 48820:1-4

Dnr 400/69 (825/68)
inv.nr 48820:1
Arabisk dirhem

Samanid

Isma'il ibn Ahmad med
vasallfursten i Khuttal
al-Harith ibn Asad,
kalif al-Muktafi

-Khuttal år 294 e.H.
=906/907 e.Kr.

Tydl.idant. med Tbg
p.169 nr 98, avb.Tab.X.

Kantfrätt. 28.8 mm.

Vänd!

R

2.64 gr.

inv.nr. 48820:2
dnr (825/68), 400/69

Arabisk dirhem:

Samanid

Isma'il ibn Ahmad,
(reguljärt skrivet namn)
kalif al-Muktafi

Naisābur år 293 e.H.
=905/906 e.Kr.

(Tbg p.167, ^{m 33} som dock ej
ger ngn tillfredsst.be-
skrivn. 2 ex. i KMK:s
serier av samma typ som
detta) Kantirätt, 27 mm.

R

2.87 gr.

Dnr 400/69 (825/68)
inv.nr 48820:3
Arabisk dirhem.

Samanid

Isma'il ibn Ahmad,
kalif al-Muktafi

al-Shāsh år 292 e.H.
904/905 e.Kr.

Tbg p.163 nr 98.

Något kantfrätt.
25,5-27 mm.

R

2.29 gr.